Plenum

Torsdag 26.11.2015 kl. 16.00—23.07

14. Lagmotion om ändring av strafflagen

Lagmotion LM 31/2015 rd Ville Tavio saf m.fl.

Remissdebatt

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 14 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till lagutskottet.

Debatt

22.41 **Ville Tavio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakialoitteeni on muokkautunut käytännön oikeuselämän kokemuksesta. En ole sitä tekemällä väkisin tehnyt.

Nyt kun tässä lisätalousarviokeskustelussa käytiin paljon tietenkin huolestuneenkin sävyistä puhetta siitä, kun meidän velkaosuutemme kipuaa bkt:sta jo yli 60 prosenttiin, joka on myös tämmöinen EU-maiden yksi raja, että maata ruvetaan tarkemmin komissiosta tarkkailemaan, niin pidän itse aika hyvänä linjana sitä, että kun tehdään joitain lakialoitteita, niin silloin tehdään niitä siitä lähtökohdasta, että ne lisäisivät siis säästöjä, ja tämä aloite on juuri sellainen. Lisäksi nyt, kun on siirtolaiskriisi päällä, tarvitaan muutoksia maahanmuuttopolitiikkaan. Niitä täytyy tehdä kolmella rintamalla: 1) raja- ja turvallisuuspolitiikassa, 2) työ- ja sosiaalipolitiikassa, 3) karkotus- ja palautuspolitiikassa.

Tämä ehdotukseni liittyy siis tähän kolmanteen kohtaan, ja ehdotus on juridisesti ajatellen kaksitasoinen: Ensinnäkin se tekee ulkomaalaisen karkottamisesta todella vahvan lähtökohdan, voisin sanoa automaation, silloin jos ulkomaalainen tuomitaan kahden vuoden tai sitä pidempään vankeusrangaistukseen. Toinen taso tässä on sellainen oikeusprosessuaalinen taso, että tästä karkotuksesta tehdään lisärangaistus. Nykyisin karkotus on seuraamuksena pikemminkin tämmöinen hallinnollinen. Itse ainakin miellän tämän karkotuksen rikoksen perusteella kyllä enemmän tällaiseksi rangaistustyyppiseksi seuraamukseksi. On varmasti monelle karkotettavalle ulkomaalaiselle itse asiassa rankempi seuraamus tulla karkotetuksi kuin se, että joutuu viettämään vaikkapa sen vuoden siellä Suomen vankeuslaitoksessa.

Ehdotukseni kuuluu siten, että ulkomaalainen, joka tuomitaan vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen, käännytetään, karkotetaan sekä määrätään maahantulokieltoon toistaiseksi, ellei ole olemassa erityisen painavia vastasyitä. Tätä ehdotetaan lisättäväksi rikoslakiin. Nykyisin karkotus määrätään siis ulkomaalaislaissa, ja se on sitä hallinnollisen prosessin puolta. Tämä kahden vuoden rajan lähtökohta on se, että silloin jos henkilö syyllistyy sellaiseen tekoon, josta hänet tuomitaan vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen, niin voidaan katsoa, että tällä henkilöllä, tällä ulkomaalaisella, ei ole enää sellaista yhteiskuntaluottamusta, että hänen tulisi antaa Suomessa oleskella.

Tästä lakiehdotuksestani on moni kysynyt, että karkotetaanko sitten ennen tätä vankeusrangaistuksen kärsimistä. Ei karkoteta, vaan ensin seuraa siis vankeusrangaistuksen kärsiminen ja karkotus tapahtuu suoraan vangin vapauduttua vankilasta. Lisäksi haluan todeta, että tämä karkotus siis voi tapahtua myös alle kahden vuoden tuomioista, jos se katsotaan aiheelliseksi.

Tässä prosessuaalisessa puolessa haluan painottaa sitä, että tämä lakialoite toisi nimenomaan huomattavia säästöjä poliisille, Maahanmuuttovirastolle ja tuomioistuinlaitokselle. Lakialoitteen yksityiskohtaisissa perusteluissa on selostus siitä, miten järjestelmä toimii nykyisin ja mitä muutosta tässä esitetään. Tämä toisi myös ulkomaalaisten oikeusturvaan huomattavaa parannusta. Maavertailusta totean, että useassa Euroopan maassa on jo käytössä vastaavanlainen järjestelmä, ja tämä myös oikeusprosessuaalisesti mahdollistaa sen, että pitkällä aikavälillä yhtenäistämme yleisen tuomioistuimen ja hallintotuomioistuimen linjaa karkotusasioissa yhdeksi linjaksi.

22.47 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että ulkomaalainen, joka tuomitaan törkeästä rikoksesta kahden vuoden vankeusrangaistukseen tai pidempään, määrätään automaattisesti käännytettäväksi tai karkotettavaksi. Hänelle räpsähtäisi samalla toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto. Käsittelyn suhteen neliportainen prosessi tulisi muuttaa yksiportaiseksi vakavissa rikoksissa. Se nopeuttaisi päätöksiä, ja syntyisi merkittäviä säästöjä. On myös todettava, että vankilamme ovat jo nyt ahtaita ja myös niiden toimintaa vaikeuttaa taloutemme ahdinko.

Kaiken edellä mainitun pohjalta kannatan edustaja Tavion lakialoitetta.

22.48 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevalla lakimuutoksella mahdollistettaisiin Suomessa tuomittavan ulkomaalaisen käännyttäminen taikka karkottaminen maasta ja hänen määräämisensä toistaiseksi voimassa olevaan maahantulokieltoon. Ehtona lain soveltamiselle olisi ulkomaalaisen tuomitseminen vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Käännyttäminen tai karkottaminen voitaisiin jättää määräämättä vain erityisen painavasta syystä.

Tällä hetkellä rikoksesta tuomitsemiseen ja karkottamiseen tarvitaan peräti neljää eri viranomaista: käräjäoikeutta, poliisia, maahanmuuttovirastoa ja muutoksenhakumenettelyssä vielä hallinto-oikeuksiakin. Neljä eri viranomaista käsittelee ja ratkoo asiaa, joka voitaisiin nykyistä joustavammalla ja jouhevammalla menettelyllä ratkaista yhdessä ja samassa paikassa ja yhdellä kertaa tuomion lukemisen jälkeen. Hallitusohjelmassa puhutaan eri viranomaistoimintojen yksinkertaistamisesta ja nopeuttamisesta. Mitä yksinkertaisemmiksi onnistumme eri viranomaistoimintomme säätämään, sitä nopeampaa toimintojen hoitaminen on. Aika on rahaa myös viranomaistoiminnoissa ja asioiden käsittelyssä. Päivänselvää lienee, että yhden kosketuksen periaatteella tehty päätös on aina yhteiskunnalle halvempi verrattuna siihen, että päätöksentekoketjuun osallistuu neljä eri viranomaista.

Erittäin kireän taloustilanteen takia hallitus joutuu tekemään kipeitä leikkauksia lähestulkoon kaikilla yhteiskunnan toimialoilla. Leikkaamme ja säästämme omien kansalaistemme eduista ja palveluista. Tämän takia on perin outoa, että maahan tulleille ja vielä täällä oikeuden vastaiseen tekoon syyllistyneille tarjotaan palveluja oikein pitkän kaavan mukaan. Suomalainen oikeusjärjestelmä on tunnettu hyvästä päätöksentekokulttuuristaan, joten kukaan ei lakiuudistuksen jälkeenkään pääsisi syyttämään meitä siitä, että tuomioistuimessa vastaajana olleen henkilön oikeusturvasta ei olisi huolehdittu asianmukaisesti.

Punkt i protokollet PR 71/2015 rd

Arvoisa herra puhemies! Minä kannatan edustaja Tavion tekemää lakiesitystä.

22.50 **Kalle Jokinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on lakialoite rikoslain muuttamisesta, ja siinä on tarkoitus — tämä edustaja Tavion aloite sisältää sen — että törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkotus ja maahantulokielto määrättäisiin rikosasian käsittelyn yhteydessä. Lakialoite sisältää myös sen, että jos ulkomaalainen tuomitaan kahden vuoden vankeusrangaistukseen tai pidempään, hänet määrättäisiin automaattisesti käännytettäväksi tai karkotettavaksi sekä toistaiseksi voimassa olevaan maahantulokieltoon. Käännyttäminen tai karkottaminen voitaisiin jättää määräämättä vain erityisen painavasta syystä. Ja niin kuin täällä kuultiin edustaja Tavion omassa esittelypuheenvuorossa, tämä käännyttäminen ja maasta karkottaminen tulisi voimaan sen jälkeen, kun tuosta rikoksesta määrätty rangaistus olisi kärsitty.

Tämä lakialoite on kannatettava sen vuoksi, että se yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi ja myös yhtenäistäisi tätä prosessia, jossa tällä hetkellä useat eri viranomaiset tekevät vielä useissa eri tuomioistuimissa työtä näiden asioiden parissa.

Sitten tässä lakialoitteen esittelytekstissä otetaan kantaa siihen, että tämän käännyttämisen, karkottamisen ja maahantulokiellon määräytymisen pitäisi olla pikemminkin lisärangaistus kuin hallinnollinen seuraamus. Tähän pysähdyn hetkeksi, koska perustuslakivaliokunnan jäsenenä vuonna 2013 ollessani käytiin pitkään ja perusteellisesti läpi tätä kaksoisrangaistavuuden kieltoa elikkä ne bis in idem -säännöstä. Silloin se konkreettinen asia koski hallituksen esitystä vero- tai tullikorotuksista ja niihin liittyvistä laeista, mutta käytännössä siinä linjattiin myös ne bis in idem -periaatetta eli kaksoisrangaistuksen kansallista tulkintaa.

Kahdesti rankaiseminen samasta teosta kielletään muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa. Sen 4 artiklan mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti. Kaksoisrangaistavuuden kiellon tarkempaa sisältöä on määritelty tai painotettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen rangaistuskäytännöissä. Siellä on katsottu, ettei kiellon soveltamisala rajoitu pelkästään rikosoikeudellista rangaistusta vaativiin tuomioihin vaan se ulottuu myös erilaisiin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin.

Tässä kohtaa tätä lakialoitteen ajatusta siitä, että tuota maasta karkottamista ei enää käsiteltäisikään hallinnollisena seuraamuksena vaan se olisi rikosoikeudellinen lisärangaistus, voin kannattaa, koska silloin se sulkisi pois sen mahdollisuuden, että tätä kaksoisrangaistavuuden kieltoa käytettäisiin näissä tapauksissa. Eli silloin, kun tuomitaan ensin rikoksesta ja sitten sen perusteella lähdettäisiin hakemaan hallinnollista seuraamusta karkottamisesta, voitaisiin välttää se karkotus tällä ne bis in idem -säännöksellä perustellen.

Sen vuoksi voin hyvinkin kannattaa tätä edustaja Tavion aloitetta.

22.55 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Tahdon kiittää edustaja Jokista tästä huomiosta tuon ne bis in idem -kaksoisrangaistavuuskiellon osalta. Tämä on juuri yksi sellainen seikka, mikä tähän sisältyy, mikä lisäisi siis nimenomaan tämän karkotettavan oikeusturvaa.

Toinen sellainen seikka, mikä tässä ehkä olisi hyvä vielä nostaa esiin, on se, että kun Euroopan ihmisoikeussopimuksen muistaakseni 6 artiklan mukaan tulee saada myös tämä suullinen käsittely ja on katsottu, että se tulee saada kuitenkin merkitykseltään tärkeissä asioissa, niin nykyisin Suomen hallinto-oikeudessa tämä karkotusprosessi ei tätä suullista

käsittelyä käytännössä juurikaan koskaan tuo. Eli sinänsä tämä olisi myös sen osalta ihan tämän karkotettavan henkilön oikeusturvan kannalta parempi, jos se asia käsiteltäisiin käräjäoikeudessa, jossa on kasvotusten tuomarin kanssa ja saa sen suullisen kuulemisen.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till lagutskottet.